

Ma is menjünk oda, ahol cukrot dobáltak...

Évtizedek óta nem látott gyereksereg lepte el a Dohány zsinagógát, amelyben lelkes siktítás hangja keveredett az önfeledt nevetéssel. Ám mindez senkit nem botránkoztatott meg, mi több kifejezetten örültünk, s a felnőttek is rosszallás nélkül mosolyogtak a gyerkőcökre, az sem zavart senkit, hogy szinte versenyt futnak egymással a padosrok között.

Jajm Kippur böjtje után Frölich Kittyék feldíszítették a sátrat. Szukajksz első napján láthattuk, hogy a színes papírok, festmények és lam-pionok mellett alma, körte és szőlő és virágcsokor miként teszi ottho-nosabbá a „hajlékot”.

Az ünnep első napján dugig telt a sátor, talán egyetlen szabad ülőhely sem maradt, a hangulat pedig kiváló volt. Ez köszönhető főrabbin-k, dr. Frölich Róbert szokásos vidám tanításának és Fülöp Ildi rendkívül finom süteményeinek. Felsorolni is hosszú lenne, hányféle finomsággal kényeztetett minket. Közben újévi hagyo-

mányokhoz hasonlóan ekkor is lelke-sen mártogattuk mézbe a kalácsot, az almát, és ettük a már említett ízletes süteményeket, illetve gyümölcsöket – még másnap is, amikor szintén ren-getegen gyűltünk össze. Ekkor Frölich Benjám-in olvasott fel a Misnábó és fűzött hozzá rövid magyarázatot. Hiába no, az alma és az ő fája... Egy hét elteltével újra ünnepeltünk, mosolyogtunk, s valljuk be, kicsit el is érzékenyültünk. Szimchász Tajró napján a férfiak bár nem elő-ször tették, mégis meghatottan vit-ték körbe a Tórákat a Templomban. Míg a Scheiber Sándor Általános

Iskola diákjai és sok más óvodás- és iskoláskorú gyerek lelkesen fu-tott kis zacskóval kezében a szélró-zsa minden irányába és hangos boldogsággal gyűjtögette a min-denhonnan érkező cukrokat. Akad-tak, akik nem is egyszerűen szatyorr-al, de kis kosárával érke-ztek. Az elmúlt években biztos nem, jó eséllyel csak (hosszú) évtizedek-kel korábban lehetett ennyi – majd százötven – önfeledt gyerkőcöt látni a Dohány utcai zsinagógában. A szülők pedig bőszen szórták ma-rokszámr-a az édességet. Ebben idén is elnökünk, Zoltai Gusztáv járt az élen, láthatóan élvezte, ahogy két kézzel szórta a „cseme-gét” a gyerkőcök felé, míg az oly-kor visszataláló cukrokat rendre megkóstolta. Az elején a kevés „zsákmányt” szerző lurkók némi segítséget kaptak a felnőttektől.

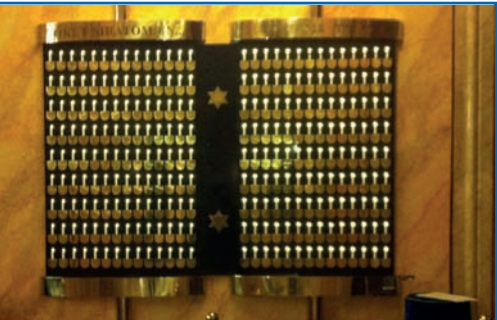
Közben kántorunk, Szilágyi Gábor vidám, sokakat magával ragadó éneke töltötte be az egész zsinagó-gát. Tavaly többen arról beszéltek, már csak miatta is érdemes lenne minden hónapban egyszer megis-mételni az ünnepet. Ezúttal viszont néhányan azt elemezték, nem is olyan nehéz kicsikkel megtölteni a zsinagógát, csak a megfelelő pro-gramot kell kitalálni számukra. Egy biztos, nem csak a gyerekek, de az idősebbek között is rég lehe-tett látni ennyi nevető és boldog arcot. Az apróságok némelyike ki-csit megszeppenve sorakozott fel a fejük fölé emelt táliszból alkotott sátor alá, ahol főrabbin-k, Dr. Frölich Róbert megáldotta őket (is). Aztán már ismét felszabadultan mosolyogtak, amikor átvehettek a körzet vezetőitől egy-egy óriási tábla csokoládét. /A gyereksereg sokaságát mutatja, hogy míg tavaly jócskán maradt a 120 darab csoki-ból, idén akadt, akinek nem jutott./ Még egy kicsit gyűjtögették a cse-meték az addig össze nem szedett cukrokat, majd boldogan mutatták egymásnak, szüleiknek, nagyszüle-iknek, milyen ügyesek, s milyen szé-pen megtelt a „zsák”. Kifelé menet pedig fül-gig éró szájjal mesélték, mi-ként is vadásztak a csemegére. Másnap szüleim-nél 4 éves unoka-húgom mosolyogva mutatta az előző nap begyűjtött „kincseket”, csak mondta és mondta az élmé-nyeit. Majd úgy fejezte be: „ugye ma is megyünk oda, ahol cukrot do-bálnak...”

(schiller)

Jahrzeit-napok a falnál

Immár több mint egy éve, tavaly május 20-án adtuk át a fekete gránitból készült Jahrzeit-falat a Dohány utcai Zsina-gógában. Elkészült a fal, a kis névtáblákkal és gyertyákkal, melyek évente öt alkalommal felgyulladnak, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. Aki eddig elmulasztott jelentkezni, még nem késett el, és pótolhatja Fülöp Ildinél a templomkörzetben. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajisz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. A Jahrzeit-napon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Januártól segítünk Önöknek, és közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

Silberer Emma	november 5.	Nádel Lászlóné	november 20.	Rózsa Dezsőné	november 26.
Birnbaum Sándor	november 6.	Darvas Zoltánné	november 22.	Waldner Ferencné	november 29.
Kozma György	november 17.	Suchman István és Icuka	november 23.	Váradi Lajos	november 30.

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA

WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Zsinagógák a nagyvilágból (6. oldal)

Szukkajksz és Szimchász Tajró a Dohányban (8. oldal)

I.ten éltesse Professzor úr!(4-5. oldal)

Dr. Frölich Róbert rovata

Lech-löchő

Jelentése: menj el. Ur-Kaszdimból, szülőföldjéről, házanépével és unokatestvérével, Lóttal, indítja útra az Ö.való Ábrámot. Ábrám feleségével, Szárájjal érkezett Kánaán országába, ahol éhség dúlt. Egyiptomban kerestek menedéket az éhség elől. Miután féltek az ottani erkölcsöktől, Ábrám húgának nevezte feleségét, aki Fáraóhoz került ugyan, de a bölcsek szerint becsülete megmaradt. Később négy király harcolt öt király ellen, s a harcok során Lót fogságba esett. Egy menekült jelentette Ábrámnak, a hébernek, hogy unokatestvére fogoly. (Itt fordul elő először a Tórában a „héber” megnevezés, jelentése: túlparti. Ábrám 86 éves volt, amikor megszületett Jismáél. Tizenhárom évvel később I.ten Ábrám nevét Ábrahámra („tömegek atyja”) változtatta, Száráját pedig Sárára („hercegnő”), és megígérte, hogy fiuk születik. Ettől a gyermektől, akit Izsáknak („nevetni fog”) neveznek el, származik majd az a nagy nemzet, amellyel a szövetséget megalapozza. I.ten parancsot adott Ábrahámnak, metélje körül magát és leszármazottait, hogy „ez legyen a szövetség jele köztem és köztetek”.

Chájé Szórá

Azaz: Sára élete. A szidra valójában Sára haláláról szól. A tórai szöveg szerint Sára éveinek száma, mikor meghalt, száz év és húsz év és hét év volt. Bölcseink szerint a 127 év azért íratott le ilyen formában, mert olyan szép volt száz éves korában, mint hajdan húsz évesen, és olyan ártatlan húsz éves korában, mint hét évesen.

Ábrahám Chész fiaitól 400 ezüst sékelért megvásárolta a Machpéla barlangját és a hozzá tartozó birtokot temetkezési helyül. A szidra először ír le temetést, s ebből következtetik a bölcsek, hogy a holtakat temetni kell, nem más módon búcsúztatni (innen ered például a hamvasztás tilalma). Olvashatunk az első lánykérésről. Eliezer, a hűséges szolga Böszuél házába megy, hogy feleségül kérje Rebekát, gazdája fia, Izsák részére.

Vájéró

Jelentése: és megjelent - az Ö.való. Bölcseink szerint I.ten meglátogatta a beteget a körülmetélés utáni lábadozása idején. Ábrahám a sátor bejáratánál ült és várta a vendégeket. Úgy tartjuk, sátrának négy bejárata volt, hogy bármelyik égtájról érkezik az utazó, nyitva legyen előtte a ház. Három férfi tűnt fel, Ábrahám eléjük sietett és behívta őket a sátrába, vizet hozatott, hogy lemosás az út porát, kenyeret adott nekik, majd borjút, marhát

Az ősapák vándorlása és története

vágatott és más finomságokat tálaalt vendégeinek. A három „férfi”, három angyal, fontos feladatokban járt: mivel egy angyal mindig csak egy munkát végezhet, így az egyik meghozta Izsák születésének hírért, a másinak kellett elpusztítania Szodomát, a gonosz várost, a harmadiknak kellett megmentenie Lótot. Sára nevetett, nem hitte el a hírt, pedig I.ten megemlékezett Sáráról.

Ábrahám Gérárba ment, ott megszületett Izsák. Sára elkergette Hágárt fiával, Ismaéllal együtt. Ezután jött a legnagyobb megpróbáltatás, az Ákédó. I.ten felszólította Ábrahámot, áldozza fel egyetlen fiát, Izsákot. Az utolsó pillanatban égi hang megakadályozta Izsák feláldozását, helyette egy kost áldozott fel Ábrahám.

Azaz: Sára élete. A szidra valójában Sára haláláról szól. A tórai szöveg szerint Sára éveinek száma, mikor meghalt, száz év és húsz év és hét év volt. Bölcseink szerint a 127 év azért íratott le ilyen formában, mert olyan szép volt száz éves korában, mint hajdan húsz évesen, és olyan ártatlan húsz éves korában, mint hét évesen.

Ábrahám Chész fiaitól 400 ezüst sékelért megvásárolta a Machpéla barlangját és a hozzá tartozó birtokot temetkezési helyül. A szidra először ír le temetést, s ebből következtetik a bölcsek, hogy a holtakat temetni kell, nem más módon búcsúztatni (innen ered például a hamvasztás tilalma). Olvashatunk az első lánykérésről. Eliezer, a hűséges szolga Böszuél házába megy, hogy feleségül kérje Rebekát, gazdája fia, Izsák részére.

Ábrahám meghalt, és őt is a Machpéla barlangjában temették el Sára mellé. Később Izsákot, Jákobot és feleségeiket (Ráchel kivételével) szintén itt helyezték örök nyugalomra.

Toldot

Vagyis: nemzetség. Izsák 40 évesen feleségül veszi Rebekát. Húsz gyermektelen évet követően imáik

meghallgatásra találnak, és Rebeka megfog. Először Ézsau bújik elő; Jákob Ézsau sarkát markolva követi. Ézsauból „ügyes vadász, a mező embere” lesz; Jákob „jámbor” ember, sátorlakó. Izsák Ézsaut kedveli jobban, Rebekának Jákob a kedvence. Egy nap, éhesen és kimerülten térvén vissza a mezőről, Ézsau eladja elsőszülöttségi jogát Jákobnak egy tál vörös lencséből készült főzelékért. Izsák megöregszik és megvakul, halála előtt meg akarja áldani Ézsaut, ám ő távol van, hogy vadat ejtsen apjának, majd abból izletes pecsenyét készítsen. Rebeka felöltözteti Jákobot Ézsau ruháiba, finom étket készít a kecskegidákból, és beküldi vele atyjához. Izsák megáldja Jákobot „az ég harmatával és a föld kövérségével” és a fivére lett uralommal. Amikor Ézsau visszatér, és a csalásra fény derül, Izsák csupán annyit tehet síró fiáért, hogy megjósolja: Ézsau a kardja után fog élni, és amikor Jákob elbotlik, elveszti uralmát a bátyja felett.

Vájécé

És elment... Jákob a Beér Seva-i otthonból. Egyrészt bátyja haragja elől menekült, másrészt Cháránba tartott anyja testvéréhez, hogy lá-

nyai közül felséget válasszon. Útközben alszik, és álmot lát, amelyben a földet a mennybolttal összekötő létrán angyalok közlekednek föl és le. I.ten megjelenik álmában, és megígéri, hogy a földet, amelyen fekszik, leszármazottjainak adja. Jákob nagybátyjánál, Lábánnál lakik, és a juhait legelteti. Egyeséget kötnek, hogy hét évi munka fejében Jákob feleségül veheti a fiatalabbik lányt, Ráchelt, akit szeret. A nászéjszakán Lábán az idősebbik leányát, Leát vezeti be hozzá, így újabb hét évet szolgál Ráchelért. Jákob titokban hagyja el Cháránt, attól tartva, hogy Lábán meg akarja majd akadályozni távozását a családdal és a vagyonnal. Lábán üldözőbe is veszi, ám I.ten egy álomban óva inti őt, hogy ne ártson vejének.

Szerda? Szidra!

Förbobbink a hét közepére is szervezett programot a tanulni vágyó hittestvérek számára. Szerdánként a délutáni i.tentisztelet után (jövő héten még kb. 18:30-tól, aztán az óraátállítás után, novembertől egy órával korábban) az adott heti hetiszakaszokról beszél bővebben az érdeklődőknek. Tehát ha szerda, akkor SZIDRA!

I M A R E N D

Hétköznapi: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja novembertől 17.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában.

Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!

Péntek esti ima (novembertől): 17.⁰⁰-kor a Hősök Templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök Templomban: Sachrisz: 9.³⁰

Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵

A péntek esti kiddust a Hevesi Sándor teremben tartjuk, míg a szombat délutáni sálesüdeszt továbbra is a Talmud-Tórában.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

október 20.	17. ³⁰	november 10.	16. ⁰⁰
október 27.	17. ²⁰	november 17.	15. ⁵⁵
november 3.	16. ¹⁰	november 24.	15. ⁵⁰

www.dohany-zsinagoga.hu

Antik és Stíl Csillárok javítása, vétele, eladása

Gervai László 32-12-972, 06-30-39-50-567

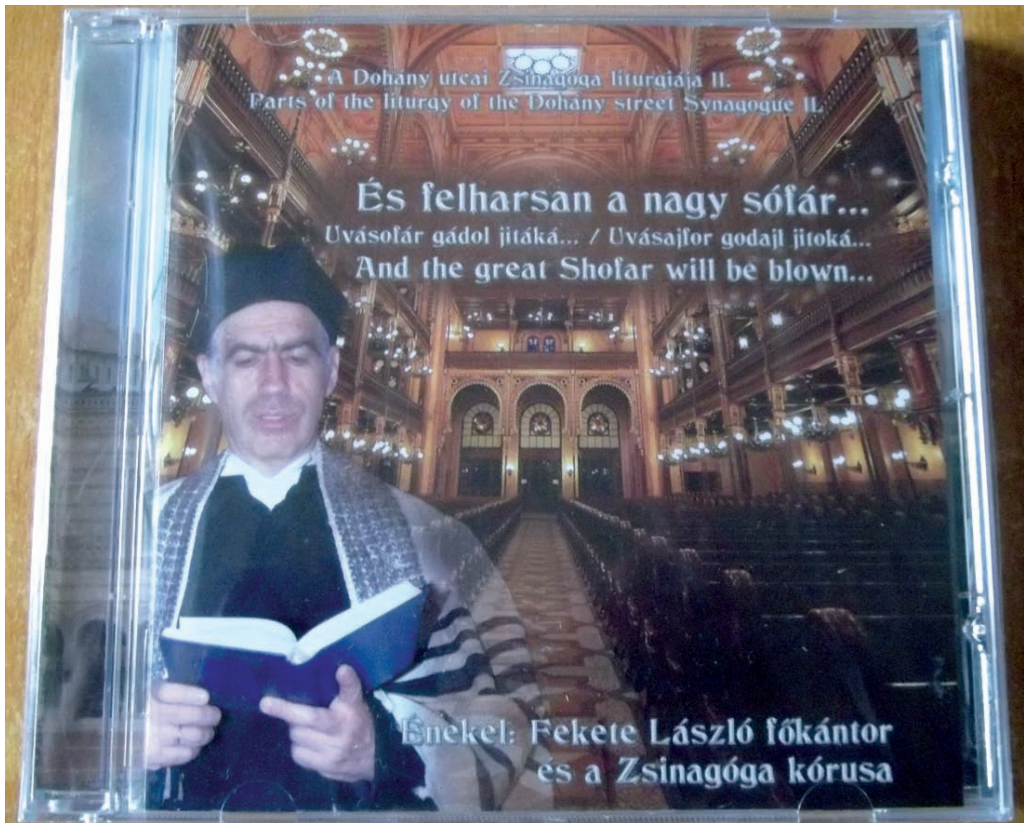
1077 Budapest, Hevesi S. tér 3.

Nyitva: munkanapokon 9-17 óráig

Támogassa Alapítványunkat CD vásárlással

Korlátozott számban még kapható, a Dohány utcai zsinagóga 150. „születésnapjára” készült kétfajta CD, melyeken főkéntorunk, Fekete László énekli néhány fontosabb imánkat.

Érdeklődni és vásárolni a Síp utca 12-ben, az I. emeleti irodában lehet, Oláh Ibolyát kell keresni. Telefon: (06 1) 413-1515

Pszichiátriai eset volt-e Mengele?

Előadó: **dr Sineger Eleonóra** szakfőorvos

Az előadás helyes és ideje: **1075. Bp. Síp utca 12.** (Díszterem)

2012. október 30., kedd 17:30

Bár még csak jövő héten tartjuk a dr. Fischer Gyula szabadegyetem második „tanévének” első előadását, már most felhívjuk figyelmét a második előadásra, melyre szintén meghívjuk.

Miként véd meg minket a rendőrség, miként védhetjük meg magunkat?

Előadó: **Bogdán András** rendőr alezredes (VII. kerületi Rendőrkapitányság)

Az előadás helyes és ideje: **1075. Bp. Síp utca 12.** (Díszterem)

2012. november 20., kedd 17:30

Dr. Schweitzer Józsefet köszöntötték 90. születésnapja alkalmából

A Professzor urat választották elsőként az OR-ZSE díszdoktorává

Kilencvenedik születésnapján köszöntötték múlt vasárnap Dr. Schweitzer Józsefet, akít e jeles alkalomból az OR-ZSE díszdoktorává avattak. Engedjék meg, hogy mielőtt az eseményről beszámolnék, megosszam Önökkel – talán az - első találkozásomat az ünnepelttel.

Majd húsz éve, mint lelkes ifjú, a „Csipet-csapat” önkéntes tagja a Rabbiképző zsinagógája előtt ügyeltem a beengedésre egy tár-sammal. Éppen ezidőtájt jártunk, hiszen Szimchász Tajró okán gyűltek össze bent. Dr. Schweitzer József főrabbi gondolt ránk, előbb kiküldött valakit, amikor szabadkoztunk, maga jött hozzánk és invitált, vegyünk részt a Tórák „sétáltatásában”, mert nekünk is ott a helyünk és ünnepeljünk velük. Hozzátette, ha kell, zárjuk be az ajtót, de örülne, ha vele tartanánk. E számomra feledhetetlen emlék, talán mindent elárul a Professzor úr figyelmességéről...

Október 14-én egy gombostűt sem lehetett elejteni, de ülőhelyet biztos nem lehetett találni kora délután a Síp utcai Díszteremben. A család, a kollegák, tanítványok, barátok, ismerősök és tisztelők a 90. születésnapját egy nappal korábban ünneplő Dr. Schweitzer Józsefét köszönteni érkeztek. Ezen alkalomból az Országos Rabbiképző és Zsidó Egyetem kibővített doktori tanácsí ülést tartott. A professzor úr életútjának ismertetését követően bejelentették, hogy a nyugalmazott országos főrabbinak - az egyetem 135 éves történetében először, díszdoktori címet adományozott. (A napokban az „Emberi méltóságért”

elnevezésű kitüntetést is ő kapta elsőként.) Schöner Alfréd, az OR-ZSE rektora laudációjában kiemelte: Schweitzer József tanította azt, mi az istenhit lényege: visszaadni a zsidó embereknek Istent, „aki elveszett sokak számára”, valamint „megmutatni nekik a zsidó írást, a zsidó szellemet”.

köztársasági elnök, Orbán Viktor miniszterelnök, illetve Martonyi János külügyminiszter köszöntő levelét. Felszólalt Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete, Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere, Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, illetve Mesterházy Attila, az MSZP elnöke. Zoltai

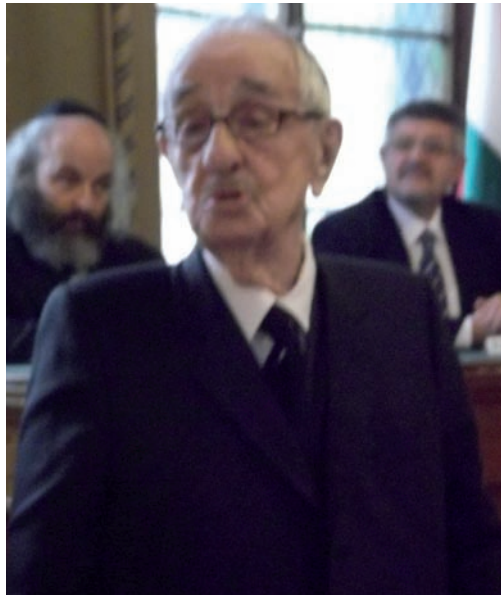
Gratuláció a Dohányban
Múlt pénteken hirtelen félbeszakadt az esti ima, és főrabbin, dr. Frölich Róbert lépett elő. Most nem a heti szidráról beszélt, nem is a következő napok programjait ajánlotta, hanem közösségünk kedvelt és tisztelt tagját, Dr. Schweitzer Józsefet köszöntötte 90. születésnapja okán. Kedves szavakkal beszélt egykori tanáráról, a sok kedves emlék közül egyet említett, még a Rabbiképző hallgatójaként az egyik előadáson a Talmuddal foglalkoztak, amikor belépett az egyetem igazgatója, aki elnézést kért a zavarásért, majd megkérdezte, mi a téma. A Professzor úr pedig hatalmas tudását bizonyítva, kapásból mondta: „ja, itt arról van szó...” és szinte egy kiselőadást rögtönzött. A kile tagjai felállva, vastappsal köszöntötték az ünnepeltet, s meghatottan figyelték, amikor főrabbin megáldotta egykori mesterét. A Pesti Sólet olvasói és a Dohány utcai közösség nevében ezúton kívánunk Dr. Schweitzer Józsefnek boldog születésnapot, egészséget és hosszú életet – bis hundert und zwanzig! (szs)

Dr. Schweitzer József székfoglaló beszédében köszönetet mondott feleségének, hogy „tehetta a dolgát” és szolgálhatott. Emlékezett anyai nagyapjára, Hoffer Ármin rabbira, aki példát adott számára. Beszélt arról, mekkora örömmel töltötte el, hogy a 80-as években ugyanazt a közösséget (Hegedűs Gyula utcai) vezethette, s a nagypapát követhette a Rabbiképző tanárai sorában is. A díszdoktori cím átadását követő ünnepségen felolvasták Áder János

Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója – körzetünk elnöke - beszéde végén, a majd hét évtizedes munkásságáért a Mazsihisz nevében átadta a „Magyarországi zsidókért” címet. Több politikus mellett megjelent Habsburg György, a Magyar Vöröskereszt elnöke, Várszegi Asztirik püspök-főapát, Mohos Gábor, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára, Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia korábbi elnöke is. (schiller)

Elnöki emlékek az ünnepeltről

Az elmúlt 23 évben bármikor, bármilyen kéréssel, kérdéssel fordultam a Professzor úrhoz, rendre legjobb szándékkal és tudással segített Miután szívén viseli a kis hitközségek sorsát, sokat jártunk egy vidéki rendezvényekre, s mindenhol a legnagyobb szeretettel és tisztelettel fogadták – kezdte Zoltai Gusztáv, a Dohány utcai körzet elnöke.
– A Mikroszkóp Színpad művészeti titkáraként találkoztam Dr. Schweitzer Józseffel először majd negyven éve, a társulat pécsi vendégszereplése alkalmával. Sas Józseffel sétáltunk a városban, amikor megálltunk kivilágított nagy zsinagóga előtt. Kíváncsiak voltunk, és bementünk. A főrabbi úr felismerte a művészt és üdvözölte. Bár nyakunkon volt a színházi kezdés, maradtunk és kicsit beszélgettünk az i.tentisztelet után. Elkéstünk. A Mikroszkópot alapító Komlós János szavait inkább nem idézném... Elmondtuk, hogy hol voltunk, mire Komlós visszakérdezett: „van itt rabbi”? Az igenlő válasz után a rabbi nevét tudakolta, csak nagyjából emlékeztem, de Komlósnak felcsillant a szeme: „Ja, a Schweitzer Jóska! Együtt jártunk a Rabbiképzőbe, az évfolyam legtehetségesebbje volt!”
– A Professzor úr hatalmas tudását évtizedek óta bizonyítja, szerénységre pedig mi sem jellemzőbb, hogy a dicséreteket rendre szabadkozva fogadja. A Dohány körzet elnökeként külön öröm számomra, hogy péntekenként és a nagyünnepeken velünk imádkozik. A kile nevében gratulálok a mostani jeles alkalomhoz, s remélem a 100. születésnapját is együtt köszönhetjük. (sch)

Két évtizede az országos főrabbi mellett

Az ünnepség beszédeiből nem idéznénk, helyette átadnánk a szót Pasqualini Zoltánné Évának, aki januárban lesz 23 éve, hogy Dr. Schweitzer József titkárnöje. S emlékezett a Pesti Sóletnek. Amikor először beléptem az irodájába, ami ma is irodája, és személyesen megláttam, szeretett nagypapám jutott eszembe. Akkor még úgy hittem, egy egyháznál dolgozni, a béke szigete... Mindenesetre szerencsére egy kiváló tudós, rabbi, Ember mellett találtam munkát. Mindig igényes elvárásokkal végeztem munkámat, de ez a Professzor úr mellett természetes, hiszen miként a születésnapí méltatások is sok esetben kiemelik kiváló tevékenységét, így ez a színvonal mértékadója együttes munkánknak. („Jót, s jól!/ Ebben áll a nagy titok!”) Azért a mai napig diktáláskor nem mulasztja el figyelmemet felhívni arra, hogy „Mindenható, nagy M-mel Évike”! Ezt néha mosolyogva, néha bosszankodva fogadom. Mikor mellé kerültem, a sors különös rám ragyogásának éreztem, hogy mellette lehetek. Ha magasztalták, dicsérték, nem véletlenül mondtam: ezért lehet a főnököm. Így is éreztem... Ismét Kazinczy Ferenc „Híven szeretni” című versét idézném, amely jól foglalja össze közös tevékenységünket.

„Híven szeretni a jót,
Gyűlölni vesztig a gonoszt,
Eszköze lenni az
Isteni kéznek,
Egy nem haszontalan tagja
Az Egésznek...”

Láttam, milyen odaadással tanította a fiatal rabbi-jelölteket, akik ma már kollégáiként tisztelhetik. Igyekezett segíteni az elesetteken szavaival, vagy személyes jelenlétével. Tanulva Tőle, sokat hallgattam meg egyedülálló, vagy bánattal teli embereket. Rabbiként nem feltételezett senkiről sem rosszat, nem volt gyanakvó, akkor sem, ha valaki elvesztett pénze miatt kért hazautazásra költséget. Segítettünk, azután, - szerencsére csak ritkán - megtudtuk, hogy már minden felekezett jóságával visszaélt az ügyeskedő. Szerettem a templomi körbe tartozó idősebb és fiatalabb embereket, nagy izgalommal és szeretettel készültünk az éppen közelgő ünnepekre, vagy „csak” a szombatok fogadására. Rengeteget tanultam mellette, hiszen a hosszú évek alatt, minden ünnepre új és új megújuló gondolatokkal, beszédekkel készült. A költő szavait idézve: „Szólj, s ki vagy elmondom, / Ismerlek egészen...”
A 90. életévet betöltve is megújuló gondolatokkal kápráztatja el az öt megkeresőket. Munkatársaként rendkívül jó érzés, hogy kimondhatatlanul sokan szeretik, tisztelik, s hogy számtalanul köszöntik fel születésnapja alkalmából.

Pasqualini Zoltánné Éva

Zsinagógák a nagyvilágból - Bécs

Képeslapok – képes történelem X. Január óta újsorozattal kedveskedünk olvasóinknak. Egy majdnem 1400 darabból álló, egyedi magángyűjteményt teszünk „közkinccsé”, és hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, kuriózumokkal, érdekességekkel. A gyűjtemény többnyire az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal és üdvözletekkel foglalkozó lapokat tartalmazza. Ezúttal a szomszédos Ausztria fővárosába látogatunk el.

Hivatalos iratok szerint már 1194-től laktak a városban zsidók. Egy dokumentum szerint élt egy Shlomo nevű férfi, akinek neve és vallása fennmaradt az utókor számára. I. Frigyes császár 1238-ban adott elsőként kiváltságokat a zsidóknak. Így hozhatott létre a helyi közösség zsinagógát, kórházat és vágóhidat. Később bírót is választhattak maguknak, akit Judenrichternek neveztek. Feladata különleges volt: elő kellett segíteni a zsidó-keresztény párbeszédet, továbbá a két zsidó közötti vitát ő dönthette el. A közösség a

Seitenstettengasse környékén élt, a helyet ma Judenplatznak hívják. Itt volt a vallási és kulturális élet központja volt a XV századig, ekkor V. Albert 1420-1421 között kiutasította a zsidókat a városból. II. József uralkodása kedvezett a zsidóknak, hiszen a felvilágosult uralkodó türelmi rendeletet hirdetett, szorgalmazta a diszkriminatív törvények eltörlését, és előkészítette a zsidó emancipációt. Ez volt a történelemben az első alkalom, amikor zsidók jogokat kaptak, nem megtűrt személyeknek titulálták őket. 1824-ben a Koppenhágából érkezett Isaak Mannheimer lett a bécsi rabbi, s óvatos reformokba kezdett, figyelt arra, hogy a közösséget egyben tartsa. 1828-tól Mannheimert Lazar Horowitz váltotta. De 1825. december 12-én még Mannheimer tette le az 1826. április 9-én felszentelt, Joseph Kornhäusel által tervezett Stadttempel Zsinagóga alapkövét a Seitensteingasse-ban.

Az 1867-es alkotmány biztosította a zsidók szabad vallásgyakorlását, s míg 1860-ban csak 6200 zsidó élt Bécsben, 1870-ben már 40 200, a századfordulón pedig már 147 000. Leginkább a város II. kerületében (Leopold, Lipótvárosban), de a többi belvárosi kerületben is jócskán éltek zsidó, főként az alsó, vagy középosztálybeliekből, elsősorban fizikai munkások, kézművesek és kisebb üzletek tulajdonosai. A gazdagabbak a villanegyedekben (Döbling és Hietzing) laktak. A növekvő antiszemitizmus miatt többen, - pl. Herzl Tivadar - fontosnak tartották egy cionista szervezet létrehozását. Ám a zsidók nagy része asszimilálódott, és nem tartotta érdekesnek a cionista eszméket. Az I. világháború kitörése után

Galiciából hatalmas menekültáradat érkezett Bécsbe. A majd 350 000 ember rövid ideig maradt a városban, többségük később visszautazott. Az újonnan érkezőknek mind a helyzetük, mind a beilleszkedés nehézségeket okozott. Ezt fokozta az antiszemita hullámok sora, majd a náciizmus előretörése. Idővel egyre több támadás érte a helyi közösséget, sem az emberi életet, sem az anyagi értéket nem kímélték a náci hordák. Bár a közösség tagjai próbáltak önvédelmi csoportokat alkotni, azonban ez is kevés volt a pusztítás megállításához. A Kristályéjszaka folyamán több épületet borítottak lángba, és 6000 zsidót fogtak el, akik többsége Dachauban lelte halálát. A 65 000 deportáltból alig 2000-en tért vissza a pokoljárás végén. Akinek szerencséje volt még időben elhagyni az országot és a mai Izraelben, vagy Amerikában talált menedéket. A Leopoldstadter Tempel volt Bécs legnagyobb zsinagógája, amely 1858-ban épült Ludwig Förster tervei szerint. Mór stílusban készült, mint Förster többi zsinagógája. A háromoldalú homlokzata kiemelkedik a környező épületek közül. 1938. november 10-én az épületet elpusztították a náciak. A viláégés után sokáig tartott, amíg Ausztria szembesült az országban elkövetett bűnökkel, és azok következményeivel. Az 1980-as években indult el az a folyamat, melynek következményeként 1991. júniusában, a parlamentben Vranitzky kancellár elismerte Ausztria felelősségét a Holocaustban. Míg a világháborút követő időszakban alig maradt zsidó a városban, az 1990-es években kb. 7000 tagot regisztrált a Bécsi Zsidó Hitközség, melynek nagy részét a kelet-európai, egykori szovjet köztársaságok menekültjei alkották. Jelenleg nyolc askenázi és három szefárd zsinagóga, imaház található Bécs belvárosában. Zsidó óvoda, iskola, idősok otthona, számos kóser üzlet, húsbolt, étterem és a temető is jelzi, a 2000-es évek multikulturális fővárosában, Bécsben ismét élnek zsidók!

Izszak Gábor

A Blogger Séf ajánlata

www.izrael-kulturaja.blogspot.com

Sharon Asher

Ünnepi menü

Tárkonyos zöldségleves

Hozzávalók: 2 fej vöröshagyma, 6 sárgarépa, 6 burgonya, zöldborsó, 6 nagyobb fehér csiperpegomba, 2 dl tejföl, zellerlevél, tárkony, só, liszt, olaj

Elkészítés:

A felkockázott hagymát a karikára vágott sárgarépával együtt kevés olajon megpirítjuk. Hozzáadjuk a felvágott gombát, sózzuk, majd fedő alatt pároljuk, míg a gomba összeesik. Ezután annyi vízzel öntjük fel, amennyi ellepi. Így főzzük addig, míg a sárgarépa már majdnem puha. Ekkor tesszük bele a felkockázott burgonyát, és ismét annyi vizet, hogy ellepje. Mikor már kellően megpuhult a krumpli, jöhet hozzá a zöldborsó, a morzsolt tárkony és a durvára vágott zellerlevél. Ha kell, utántöltünk még vizet. Tejfölös habarással besűrítjük.

Sajtós sztrapacska

Hozzávalók: 80 dkg burgonya, 30 dkg liszt, 1 db tojás, 6 dkg margarin, 20 dkg Karaván sajt, 2 dl tejföl, só

Elkészítés:

A megtisztított burgonyát lereszeljük, majd liszttel, tojással és a margarin felével galuska keménységű tésztát készítünk. Megsózzuk és az enyhén sózott, forrásban lévő vízbe szagatjuk. Amikor a galuska a víz felszínére jött, szűrőkanállal kiszedjük, és lecsepegtetjük. A kifőzött galuskát összekeverjük a fele mennyiségű lereszelt sajttal, ezt követően a sütőben átforrósítjuk. Tálaláskor meglocsoljuk tejjel, rászórjuk a maradék sajtot.

Jó étvágyat kívánunk!

Máglyarakás

Hozzávalók: kifli (vagy fonott kalács), 3 tojás, 3 ek. vaníliás cukor, 2 dl tej, kb. 2-3 db alma, őrölt. fahéj, mazsola, apróra vágott dió

Elkészítés:

A kifliket felkarikázzuk (a kalácsot feldaraboljuk). A tojások sárgáját elkeverjük a vaníliás cukorral, felengedjük tejjel. Beleforgatjuk a feldarabolt kifli karikákat (kalácsdarabokat). Vajjal kikent tepsibe öntjük, s a tetejére rumban áztatott vékony almaseleteket teszünk. Hintjük meg fahéjas cukorral, mazsolával és dióval. Addig sütjük, míg az alma megpuhul. Három tojásfehérjéből cukorral habot verünk, baracklevkért keverünk bele, és rárakjuk a masszra tetejére. Visszahelyezzük a sütőbe, míg a hab kissé megbarnul.

Ismét gyerekprogramok

Vasárnap délutánonként, négy órától újra a gyerekek vehetik birtokba a Wesselényi utcai Talmud-Tórát. Továbbra is Szilágyi Judit és Frölich Kitty vezeti be a kicsiket játékosan a zsidó szokások, hagyományok, ünnepek rejtelseibe. Rajzolnak, énekelnek a kis lurkók és közben sok érdekességet tanulhatnak. Az

első foglalkozáson, múlt vasárnap Tórát készítették, a szombatról beszéltek és zenét hallgattak – no, és sütitiztek, akik már most ott voltak. Ha mindez kíváncsivá tette, a kis közösség várja az Ön gyermekét, unokáját is. A szervezők minden érdeklődőt szeretettel várnak, akár 2-3 éves kortól, 12 évesig.

Kezdje tanulással a hetet!

Az i.tentiszelet után is folytatódik a hétfő esti program, aki teheti, maradjon, mert nagyjából 17:30-tól főrabink, dr. Frölich Róbert tart – többek között Misna - oktatást az érdeklődő uraknak a Talmud Tórában, a hölgyek szintén 17:30-tól Frölich Katalin tanulhatnak a Dohány körzet irodájában (Síp u. 12 – I. emelet). Persze a jelenlevők minden más, a vallással kapcsolatos kérdéseikre is választ kaphatnak. Így a szokások, vagy éppen az éppen aktuális ünnepek kapcsán is faggathatják főrabinkat.

Presser Gábor és vendégei

Jótekonysági koncert
Az Élet Menete Alapítvány javára

Falusi Mariann,
Rúza Magdi, Szabó Tamás
Rendező: Novák Péter

2012. NOVEMBER 25. 18 ÓRA, DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA

Az est fővédnökei: Koncz Zsuzsa, Tolcsvay László, Kulka János és Erdi Tamás, a 2011. évi jótekonysági koncert közreműködő művészei.

A jegyek 4500 Ft (karzat) és 7000 Ft (földszint) áron megvásárolhatók a **Károly körüti Alexandra Könyvesházban**, az **Interticket** jegyhálózatokban, valamint kezelési költség nélkül a **www.eletmenete.hu** weboldalon keresztül. Kérjük kedves férfi vendégeinket, hogy fejfedőt legyenek kedvesek magukkal hozni!

MAZSIHISZ ZSIKK ALKALMAZOTT KULTURÁLIS KÖZVETLEN KÖZVETLEN AV NÉPSZAVA

Barmicvó könyv, nem csak kicsiknek

Korlátozott példányszámban megjelent Szemző Gyula összeállításában a zsidó ifjú és a barmicvó könyve. A kötet az eredeti mű hasonmás kiadása. A könyvben megtalálható az összes olyan információ, amit egy barmicvó előtt állónak tudnia kell, de hasznos olvasmány a zsidó vallás alapjai, illetve legfontosabb szabályai iránt érdeklődők számára. Az olvasó megismerheti valameny profétai szakasz tartalmát, és segít eligazodni annak dallamvilágában is egy kotta segítségével. A héber ABC betűitől kezdve valameny vallási szabályzatot és elvárást felsorol a szerző. A törvényeknél nemcsak a Tórában olvashatókat idézi a találhatóság pontos megjelölésével, hanem a Talmud és az abból vonatkoztatott szabálygyűjteményből, a Sulchan

Aruchból származó követelményeket is fontosnak tartja. A különböző ünnepek nevét és szokásait, törvényeit pontosan leírja. Külön szójegyzet segít egy-egy gyakran előforduló ima-kifejezés megértésében. A kötet megrendelhető a kiadótól: gabbianokonyv@mail.datanet.hu

Sommer Katit köszöntötték

Előző számunkban hírt adtunk a Wallenberg-estről, de megígértük, hogy a múltkorai rövid hír után most egy számunkra is fontos eseményről számolunk be. Az Élet Menete Alapítvány által szervezett eseményen Raoul Wallenberg születésének 100. évfordulójára emlékeztek. Az Igaz Ember sokak mellett megmentette az életét egy akkor 5 és fél éves kislánynak is, aki nem értette, mi történik körülötte, csak azt látta, a máskor oly bátor felnőttek is félnek. Kézdy György színművész mondta el Kati visszaemlékezését, hogy a svéd kórházban szabadultak fel 1945. január 18-án. Hazamentek a Nagymező utcába, de lakásuk helyén romokat találtak: egyetlen szoba maradt valamenyire épségben. De éltek! Ott lett 6 éves februárban. Az időközben felcseperedett hölgy évtizedeken át Magyarország egyik legismertebb sminkmestereként, több száz film és színházi produkció fontos szereplője volt. A hosszú ideje a Dohány körzet egyik kedvelt tagját, Sommer Katit szólította a színpadra az esemény egyik főszervezője, Gordon Gábor, s a Scheiber Sándor iskola két diákjával Zsohár Lilivel és Mészáros Leonárral közösen virágcsokorral köszöntötte.